

Extra reflektionsuppgifter till boken

Att undervisa för livslångt lärande

Uppgifter som stöd för kollegialt lärande

Introduktion

- Vad visste du tidigare om EU:s föreslagna riktlinjer för ett livslångt lärande? Har introduktionsdelen tillfört ny kunskap och i så fall vilken?
- Hur förklarar du begreppet *innovativ pedagogik* och vilka samband har det med kollegialt lärande?
- Fundera över vilka förväntningar du har på bokens övriga delar. Skriv gärna upp dem och kontrollera om de infrias när du har läst klart boken. Om du vill veta mer, eller vill fördjupa dig i något område – hur kan du då gå tillväga?

Kapitel 1: Läs- och skrivkunnighet

- Vad är speciellt viktigt att känna till om hela läs- och skrivprocessen ur perspektivet F-åk 9? Vilka begrepp hör till exempel till den tekniska sidan respektive förståelsesidan när det gäller läsning? Skrivandet? Hur kan sådan kunskap påverka din undervisning?
- Vilka fördelar och risker finns med utgivning av lättläst litteratur? Hur kan till exempel elevens ordförråd och läsengagemang/läslust påverkas av en texts utformning eller svårighetsgrad i olika åldrar?
- I Läsdelegationens betänkande (SOU 2018: 57) ges flera förslag på vilka åtgärder som behöver vidtas för att öka svenska elevers läs- och skrivkunnighet. Diskutera dessa förslag utifrån vad som tagits upp i kapitel 1:
 - ge rika tillfällen för eleverna att läsa i skolan
 - organisera för daglig högläsning
 - lärare och andra vuxna behöver vara läsande förebilder
 - involvera eleverna i bokval
 - involvera föräldrar i att de förstår att god läs- och skrivkunnighet är nyckeln till bland annat studie- och yrkesframgång. Regelbunden högläsning i hemmet bidrar till att denna kompetens utvecklas.

Kapitel 2: Flerspråkighet

- Vilka språk talar du själv och i vilken grad (flytande, någorlunda bra, lite grann)? Vilket av de språken skriver du bäst på och vad beror det på? På vilket sätt kan sådana reflektioner gynna dina elevers kunskap om individens olika språkanvändning och språkutveckling- och självmedvetande?
- Hur kan du göra dina elever medvetna om att varje individ tillhör flera identiteter, kulturer eller etniciteter samtidigt (olika grupptillhörigheter)? Fundera på om uttrycket ”Kom alltid ihåg att du är unik! Precis som alla andra” (s. 57) kan användas för att bekräfta varje elevs egenart, samtidigt som olikheter i klassen både respekteras och bejakas.
- Hur kan kunskap om elevers språk- och läsprofiler ge dig viktiga didaktiska verktyg för att stödja såväl deras språk- som läsutveckling?

Kapitel 3: Matematisk kompetens och kompetens inom naturvetenskap och teknik

- Hur kan elevgruppen få möjligheter att arbeta med ett utforskande arbetssätt – samtidigt som du ska göra dem medvetna om att redan etablerade fakta ska användas inom det området som undersöks?
- Vilka samband finns mellan *förkroppsligat lärande* (embodied learning) och estetiska lärprocesser? Ge exempel på några sådana aktiviteter som stödjer utvecklingen av speciellt den här kompetensen?
- Hur kan vi förstå Hans Roslings kreativitet och upptäckarglädje utifrån hans tillämpning av statistiskt underlag för att förbättra människors hälsa och därmed levnadsvillkor? (Läs citatet på s. 73.)
- På vilket sätt kan eleverna bli medvetna om skillnaden mellan ett *dynamiskt* och ett *statiskt* mindset för att utveckla matematisk kompetens? Hämta gärna inspiration från till exempel modellförslag 14 och/eller metoden ”den tysta läraren” (s. 80).

Kapitel 4: Digital kompetens

- Författaren beskriver forskningsfältet om digitaliseringens påverkan på elevers lärande som ”spretig”. Hur underbygger hon den argumentationen? Vilka konsekvenser kan vissa oklarheter bland forskare få för elever i olika klassrum – mot bakgrund av att skolans undervisning ska vila på vetenskaplig grund? Hur ska man kunna veta vilken forskning man kan lita på?

- Är det bättre eller sämre att använda digitala läromedel i jämförelse med analoga? Eller kan de båda texttyperna komplettera varandra? Vilka är dina egna erfarenheter? Vad uttrycker aktuell forskning?
- Vilka utmaningar, begränsningar och möjligheter behöver eleverna ha kunskap om när det gäller användning av AI? Läs och diskutera bland annat citatet av Max Tegmark (s. 118). Hur kan detta argument diskuteras med eleverna? Fundera också på om modellförslag 25 skulle passa att användas med dina elever. (Tillvägagångssättet måste givetvis anpassas till att passa elevernas ålder och erfarenheter.)

Kapitel 5: Personlig och social kompetens samt kompetens att lära sig att lära

- Vad finns det för likheter och skillnader mellan ett kunskaps- och *lärsamhälle*? På vilket sätt kan kompetensen ”att lära sig att lära” förklaras för eleverna på ett förståeligt sätt? Diskutera modeller som kan användas med eleverna så att de förstår att många människor byter arbete flera gånger under livet, av egen vilja men också för att samhället förändras.
- Hur kan din högläsning av skönlitteratur med uppföljande textsamtal påverka att eleverna utvecklar en personlig och social kompetens, det vill säga lär sig att känna emotionellt engagemang – och också kunna hantera konflikter? Fundera på om själv läst en bok där du blivit speciellt känslomässigt berörd. Skulle den boken kunna användas med eleverna genom att du modellerar Langers litterära föreställningsvärldar? (Se t.ex. modellförslag 26 för att få inspiration.)

Kapitel 6: Medborgarskapskompetens

- Diskutera skillnaden mellan inkludering, integrering och exkludering/segregering med utgångspunkt i figur 4 (s. 141) och *Barnkonventionens grundprinciper* (se bl. a. beskrivningen av författarens arbetssätt, s. 146). Läs också det som står i examensmålen för lärarstudenter (s. 199). Vilka samband finns det alltså mellan EU:s kompetenser för livslångt lärande, Barnkonventionen och också FN:s globala mål (de senare beskrivna på s. 143)?
- Hur kan medborgarskapskompetens förstås utifrån skolans såväl kunskaps- som demokratimål? Varför är det så viktigt att ha kunskap om historiska skeenden, händelser och konsekvenser? Hur förhindrar vi att ”fake news” sprids bland både vuxna och barn? Diskutera lämpliga modeller som kan användas utifrån just den elevgrupp du ansvarar för.
- Hur gör man för att samtala om ”svåra” men nödvändiga händelser med sina elever? Och hur kan vi få till samtal som handlar om att verka för en hållbar

framtid, där vi så långt vi kan tar ansvar för vår miljö – och arbetar för att jordens resurser ska räcka till för alla? Varför är till exempel vatten så viktigt?

- Vilka för- och nackdelar har det att delta i olika sociala nätverk? Vilka nätverk rör sig dina elever i? Hur kan sådana diskussioner föras med dina elever och som också tas upp vid föräldramöten?

Kapitel 7: Entreprenörskompetens

- Hur kan till exempel Albert Einstein uttryck ”Det krävs ett helt nytt sätt att tänka för att lösa de problem vi skapat med det gamla sättet att tänka” användas för att förklara vad entreprenörskompetens är?
- På vilket sätt kan *innovativ pedagogik* förstås utifrån denna kompetens? Varför kan misstag uppkomma, trots en god intention? Om sådana uppkommer hur bör man då göra?
- Diskutera era tolkningar av bokens omslagsbild. Läs sedan författarens intentioner med bilden som skapats av förlagets illustratör (se s. 161). Om du vill ha bilden som affisch i ditt klassrum med titeln Det livslånga lärandet – möjligheter och utmaningar, kan den laddas ner via www.nok.livslangtlarande

Fundera på hur olika samtal om innebörden av ett livslångt lärande kan organiseras med dina elever utifrån affischen. Låt dem gärna också skriva ner och diskutera sina funderingar med varandra. Kan affischen inspirera eleverna att också själva rita och måla vad ett livslångt lärande innebär för dem?

Kapitel 8: Kompetens på området kulturell medvetenhet och kulturyttringar

- Vilken betydelse lägger du i begreppen *kultur* och *kulturyttringar*? Hur kan såväl faktatexter (sakprosa) som skönlitteratur få oss att se på saker och händelser ur olika perspektiv?
- Diskutera hur några minilektioner kan organiseras för att belysa olika kulturella yttringar, människors levnadsvillkor, livstro/religion och värderingar. Hur påverkar elevgruppens sammansättning och de texter som diskuteras din planering?
- Reflektera över relationen mellan kultur, kulturarv, bildning och jämlikhet utifrån skolans ansvar att ge *alla* elever så lika förutsättningar som möjligt att lära för livet.

Sammanfattning och tillbakablick

- Diskutera de utmaningar som EU menar gäller för det livslånga lärandet (s. 197). Vilka av dessa känns mest relevanta för dig att arbeta vidare med utifrån ett undervisningsperspektiv?
- Hur kan kompetenhjulet användas för att få eleverna att både få syn på och att bli medvetna om innebörden av ett livslångt lärande? (Gå gärna tillbaka till exemplet på hur man arbetat med nyckelkompetenser för ett livslångt lärande i finsk skola, s. 83 för att få inspiration.)
- Sammanfatta vad det innebär att ta fullt ansvar för att utbilda våra elever för en hållbar framtid, där vi tillsammans hushållar med vår planets resurser, visar ömsesidig respekt för varandra och grundar våra beslut på god kunskap och gott omdöme.